യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6✓
(നിർവാണ+പ്രകരണം പൂർവാർധം)/സർഗ 91✓

ചൂഡാലോവാച .

ഇദാനീം രാജ-ശാർദൂല വസ്തു-സംപ്രതി-പ+ത്തയേ .
ശൃണു വി+ന്ധ്യേഭ-വൃ+ത്താ+ന്ത/വിവൃതിം സ്മയ-കാരി-ണീമ് .. 1

യോ ഽസൗ വി+ന്ധ്യവനേ ഹസ്തീ സോ ഽസ്മിൻ/ഭൂമിതലേ ഭവാൻ .
യൗ വൈരാഗ്യ-വിവേകൗ/ തൗ/ ദ്വൗ ത+സ്യ ദശനൗ സിതൗ .. 2

യ+ശ്ചാസൗ വാരണാ+ക്രാന്തി/തത്-പരോ ഹസ്തിപഃസ് സ്ഥിതഃ .
തദ+ജ്ഞാനംൻ തവാ+ക്രാന്തി/തത്-പരംൻ തവ ദുഃ-ഖ-ദമ് .. 3

അതി-ശ+ക്തോ ഽ+പ്യശ+ക്തേന ദുഃഖാദ്-ദുഃഖം ഭയാദ്-ഭയമ് .
ഹസ്തീ ഹസ്തി-പകേ-നേവ രാജ+ന്മൗർ+ഖ്യേണ നീയസേ .. 4

യ+ല്ലോഹ-വ+ജ്ര-സാരേണ വാരണഃഫ് പരി-യ+ന്ത്രിതഃ .
തദാശാ-പാശ-ജാലേന ഭവാനാ-പദമാ-വൃതഃ .. 5

ആശാ ഹി ലോഹ-ര+ജ്ജു+ഭ്യോ/ വിഷമാ വിപുലാ ദൃഢാ .
കാലേന+ ക്ഷീയതേ ലോഹംൻ തൃഷ്ണാ തു പരിവർധതേ .. 6

യദ്-ദ്വ+ന്ദ്വം പ്രേ+ക്ഷതേ വൈരീ/ ഗജമാ-രാദ-ല+ക്ഷിതഃ .
പ്രേ+ക്ഷതേ+ ത്വാംൻ തദ+ജ്ഞാനംങ്ങ് ക്രീഡാർഥം ബ+ദ്ധ/മേകകമ് .. 7
യദ്-ബഭ+ഞ്ജ ഗജഃശ് ശ+ത്രോഃശ് ശൃങ്ഖലാ-ജാല-ബ+ന്ധനമ് .
ത+ത്ത+ത്യാജ ഭവാൻ-ഭോഗ-ഭൂമിം രാജ്യമ-കണ്ടകമ് .. 8

കദാചിത്-സുകരം ശസ്ത്ര-ശൃങ്ഖലാ-ബ+ന്ധ-ഭേദനമ് .
ന+ത്വ+സ്യ മനസഃസ് സാധോ ഭോഗാശാ-വിനി-വാരണമ് .. 9

യദിഭേ പാടയ+ത്യു+ച്ചൈർ/ബ+ന്ധം ഹസ്തി-പകോ ഽ+പതത് .
ത്വയി+ ത്യജതി ത+ദ്രാ+ജ്യ-മ+ജ്ഞാനം പതിതംങ്ങ് കൃതമ് .. 10

യദാ വിരക്തഃഫ് പുരുഷോ ഭോഗാശാംൻ ത്യ+ക്തു-മി+ച്ഛതി .
തദാ+ പ്രക+മ്പതേ ഽ+ജ്ഞാനംഞ്ച് ഛേ+ദ്യേ വൃ+ക്ഷേ പിശാച-വത് .. 11

യദാ വിവേകീ പുരുഷോ ഭോഗാൻഥ് സംൻത്യ+ജ്യ തിഷ്ഠതി .
തദാ പലായതേ ഽജ്ഞാനംഞ്ച് ഛി+ന്നേ വൃ+ക്ഷേ പിശാച-വത് .. 12

ഭോഗൗഘേ നൂന-മു+ന്മു+ക്തേ പത+ത്യ+ജ്ഞാന-സംസ്ഥിതിഃ .
പാദപേ+ക്രക-ച+ച്ഛി+ന്നേ കുലായസ്-തദ്-ഗതോ യഥാ .. 13

യദാ വനം പ്രയാത+സ്ത്വംൻ തദാ്ഽ+ജ്ഞാനംങ്ങ് ക്ഷതംൻ ത്വയാ .
പതിതം സ+ന്ന നിഹതം/ മനസ്+ത്യാഗ-മഹാ-സിനാ .. 14

തേന ഭൂയഃസ് സമു+ത്ഥായ+ സ്മൃത്വാ പരിഭവംങ്ങ് കൃതമ് .
തപഃഫ് പ്രപ+ഞ്ച/ഖാതേ്ഽസ്മിൻ/ഗഹനേ+ ത്വംൻ നിയോജിതഃ .. 15

തദൈവാ-ഘാത-യി+ഷ്യസ്ത്വംയ് യ+ദ്യ+ജ്ഞാനംൻ തഥാ-ഗതമ് .
രാ+ജ്യ+ത്യാഗ-വിധൗ ത+ത്ത്വാംൻ നാഹ-നിഷ്യത്-ക്ഷയംങ്ങ് ഗതമ് .. 16

യത്-ഖാത-വലയസ്-തേന വൈരിണാ ഹസ്തിനഃഖ് കൃതഃ .
ത+ത്തപോ-ദുഃഖ-മഖില-മ+ജ്ഞാ-നേന തവാർ/പിതമ് .. 17

യാ ത+സ്യ രാജ-രാജ+ശ്രീർ/ഗജാരേർ/നൃപ-സ+ത്തമ .
സാ+ത്വ-വ+ജ്ഞാന-നൃപതേശ്-ചി+ന്താ+ഭ്യ+ന്തര-ചാരിണീ .. 18

ത്വംങ്ങ് ഗജേ+ന്ദ്രസ്-ത്വയം സാധോ ദീർഘേ വനേ്ഽഗജോ്ഽപി സൻ .
അജ്ഞാന-വൈരിണാ തേന നി+ക്ഷിപ്തസ്-തരസാ-മിതഃ .. 19

യത്-ഖാത-വലയോ ബാല-ലതാഭി-രവ-ഗു+ണ്ഠിതഃ .
ആവൃതംൻ ത+ത്തപോ-ദുഃഖ-മീഷത്-സ+ജ്ജന-വൃത്തിമിഃ .. 20

ഇ+ത്യ+ദ്യാപി തപഃഖ് ഖാതേ ദുഃഖേ+ ഹ്യസ്മിൻഥ് സുദാരുണേ .
സ്ഥിതോ്ഽസി പാതാല-തലേ നൃപ ബ+ദ്ധോ യഥാ ബലിഃ .. 21

ഗജസ്ത്വ-മാശാ നിഗ-ഡാനി വൈരീ
മോഹോ നിഖാതഃഫ് പുനരുഗ്രബന്ധഃ .
മഹീതലംവ് വി+ന്ധ്യ ഉദ+ന്ത ഇ+ത്ഥം
ത്വദീയ ഉക്തഃഖ് കുരു യത്/കരോഷി .. 22

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ നിർവാണ പ്രകരണേ
പൂർവാർധേ ഹസ്തി-കാ+ഖ്യാന-താത്പര്യ
വിവരണംൻ നാമൈക-നവതി-തമഃസ് സർഗഃ ..91 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
4.12.2023